

Reactie natuur- en milieuorganisaties op de concept wijziging van het Omgevingsbesluit i.v.m. verplicht stellen financiële zekerheid

Hiermee maken Natuur & Milieu, Natuurmonumenten, Milieudefensie en de provinciale natuur- en milieufederaties gebruik van de gelegenheid te reageren op de concept wijziging van het Omgevingsbesluit i.v.m. verplicht stellen financiële zekerheid, die op 24 november 2020 is gepubliceerd.

Financiële zekerheidstelling is belangrijk

Wij juichen de voorgestelde wijziging toe. Financiële zekerheidstelling bij activiteiten die grote risico's inhouden voor mens, natuur en milieu is van groot belang. Enerzijds om te voorkomen dat de belastingbetaler opdraait voor de vaak extreem hoge kosten van het beperken en herstellen van schade door deze activiteiten. Anderzijds om de betreffende bedrijven te stimuleren tot het treffen van maatregelen om de risico's zoveel mogelijk te verkleinen doordat zij anders mogelijk geen financiële zekerheid kunnen stellen. Dit geeft invulling aan het beginsel 'de vervuiler betaalt' als genoemd in artikel 23.6 Omgevingswet.

Reikwijdte van de wijziging

De concept wijziging heeft als doel om het instrument financiële zekerheid voor majeure risicobedrijven aan te scherpen. De bestaande bevoegdheid voor het bevoegd gezag om bij vergunning financiële zekerheid op te leggen wordt voor deze bedrijven vervangen door een verplichting. Ook verbreedt de wijziging de mogelijkheid om financiële zekerheid te eisen naar bepaalde activiteiten die betrekking hebben op afvalverwerking.

Het is ons echter niet duidelijk waarom bijvoorbeeld afvalverwerkende bedrijven en ondergrondse opslag niet onder de verplichting worden gebracht. Gelet op de mogelijk milieu-impact pleiten wij ervoor ook ten aanzien van deze activiteiten het bevoegd gezag te verplichten financiële zekerheidstelling voor te schrijven.

Met betrekking tot de omvang van de financiële zekerheidstelling: ons is niet duidelijk of de financiële zekerheidstelling ook kosten betreft die niet door de overheid, maar door anderen zoals terreinbeherende organisaties zijn gemaakt om schade te herstellen of beperken. Indien dat niet het geval is stellen wij voor om ook voor deze kosten het stellen van financiële zekerheid voor te schrijven.

Geen algemene regels

Er is niet gekozen voor een verplichting tot financiële zekerheidstelling bij algemene maatregel van bestuur. Volgens p. 6 van de toelichting om maatwerk te kunnen leveren: 'De inhoud van de voorschriften blijft de verantwoordelijkheid van het vergunningverlenend bevoegd gezag (provincie). Op deze wijze kan nog steeds voor een groot deel maatwerk geleverd worden per bedrijf ('decentraal wat kan').' Op welke wijze wordt voorkomen dat vergunningverleners verschillende invullingen geven aan de voorschriften, die niet voortkomen uit verschillen tussen bedrijven of omstandigheden?

Inwerkingtreding urgent

Ieder moment kan een incident bij een risicovol bedrijf plaatsvinden, met grote schadelijke gevolgen. Om te voorkomen dat er opnieuw langsepende dure procedures over aansprakelijkheid moeten plaatsvinden en de overheid (dus de belastingbetaler) bot vangt omdat de veroorzaker failliet is, is invoering van de voorgestelde wijziging urgent. Daarom is het belangrijk dat de wijziging zo snel mogelijk, dus niet pas op 1 januari 2022 in werking treedt en zeker niet later.

Er is bovendien ook nog voorzien in een overgangstermijn van 2 jaar. Toelichting p. 11: 'In de meeste gevallen zal het gaan om het opnemen van nieuwe verplichtingen in bestaande vergunningen voor majeure risicobedrijven en bedrijven in het afvalbeheer. Hiervoor is een overgangstermijn voorzien. Ten aanzien van de majeure risicobedrijven wordt een periode van twee jaar gehanteerd voor het opnemen van voorschriften voor financiële zekerheidsstelling in de vergunning.' Maar: 'Voor activiteiten in de afvalverwerking geldt dat vergunningen ook al eerder kunnen worden aangepast, vanaf de inwerkingtreding van het besluit.'

Waarom krijgen majeure risicobedrijven zo'n lange overgangstermijn terwijl de risico's op enorme schade groter zijn? Zij zijn al geruime tijd bekend met het voornemen om deze wijziging in te voeren en kunnen dus al anticiperen op de komende verplichting. Een overgangstermijn is daarom niet nodig en een termijn van 2 jaar is te lang. Wij stellen voor geen overgangstermijn te hanteren.

Wij hopen dat u de voorgenomen wijziging zult willen aanpassen overeenkomstig onze voorstellen. Tot een nadere toelichting zijn we graag bereid.

Mede namens de provinciale natuur- en milieufederaties, Milieudefensie en Natuurmonumenten,

Rob van Tilburg

Hoofd programma's

Natuur & Milieu

(contact: m.robessin@natuurenmilieu.nl)